

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ДУМКУ ПЕДАГОГІВ США

Яків Бойко,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови
та методики її навчання,
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Педагоги США при визначенні мети і завдань формування екологічної культури беруть за основу стратегічні положення розвитку цієї галузі педагогічної науки і практики, що приймалися на спеціально скликаних міжнародних форумах, починаючи з другої половини ХХ століття. Визначена в них міжнародною педагогічною громадськістю спільна мета підвищення екологічної культури широких верств населення планети знайшла відображення і в національних концепціях шкільної екологічної освіти США. На спільність науково-теоретичних пошуків суттєво вплинули інтеграційні процеси, що відбуваються в сфері екології, економіки, політики, міжнародних відносин, культури, освіти та ін.

Тому в екологічній освіті та вихованні молодого покоління американські педагоги виділяють такі пріоритети, які, на їхній погляд, мають принципове значення для кардинальної зміни відносин з навколишнім середовищем: формування екологічної свідомості, почуття відповідальності за стан навколишнього середовища, формування екологічної культури, готовність до практичних дій з охорони довкілля, прищеплення екологічно орієнтованих переконань та настанов [2, с. 170]. Відповідно до окреслених пріоритетів визначається й мета формування екологічної культури учнів у школі.

Головна мета при вивченні екології та здійсненні екологічного виховання, як стверджують американські педагоги, полягає у формуванні науково й

екологічно грамотних громадян, яким властиве глобальне, екологічне та екоцентричне ставлення до природного світу. Отже, найбільш загальною метою екологічної освіти та виховання є створення суспільства, яке здатне встановити, розвивати і підтримувати стан глобальної рівноваги. Тобто, екологічна освіта та виховання покликані включити в себе всі види вивчення і генерування знань та людських ресурсів, які здатні досягти цієї "рівноваги в суспільстві" [4]. Цю загальну мету можна звести до певних освітніх тверджень таких, як: 1. Забезпечення ґрунтового розуміння основних понять і принципів екології й екологічних систем. 2. Розвиток базового розуміння і здатності використовувати процеси наукового дослідження. 3. Ретельне вивчення особистісних людських і соціальних потреб. 4. Розвиток здатності використовувати критичне й абстрактне мислення під час аналізу екологічних проблем. 5. Сприяння поінформованості щодо професійного вибору в сфері екології.

У цілому, мету екологічної освіти та виховання можна узагальнити як безперервний навчально-виховний процес, спрямований на формування екологічної культури молоді. Вона містить у собі ставлення до навколишнього середовища, оволодіння науковими знаннями, наявність поглядів та переконань, які здатні забезпечити екологічно доцільну діяльність у соціоприродному оточенні. При чому важливою складовою мети екологічної освіти та виховання більшість педагогів США вважають розвиток екологічної свідомості, тобто заздалегідь висунутої цілі дбайливого ставлення до навколишнього середовища. Це ставлення пов'язується з опануванням учнями різносторонніх знань про природу, суспільство й людину та їх взаємини, вмінням передбачати наслідки природоперетворювальної діяльності на перспективу [1, с. 2–3].

В американській науковій літературі, крім глобальної мети, виділяють ще й безпосередню ціль екологічного виховання та освіти, яка включає: 1. Отримати точне розуміння екологічних систем 2. Розробити бажане позитивне ставлення і поведінку стосовно навколишнього середовища й екології. 3. Озброїти учнів знаннями щодо екологічних наслідків їх рішень. 4. Виховати бажану екологічну систему цінностей, мотивацій і здатності вживати заходи для захисту

навколишнього середовища. 5. Розвинути здатність мислити раціонально і критично про ціннісне ставлення до екології [3].

Така екологічно спрямована мета дає можливість майбутнім громадянам США задовольнити базові потреби, сприяти особистому розвитку, підтримувати і покращувати навколишнє середовище, а також дотримуватися принципу екоцентризму і збереженню всіх наявних природних ресурсів.

Як ми вже зазначали, процес формування екологічної культури передбачає не тільки оволодіння особистістю системи наукових знань про природу, що є власне екологічною освітою, а й формування у неї ціннісних орієнтацій, дбайливого ставлення до природи, готовності приймати екологічно відповідальні рішення та здатності до активної природоохоронної діяльності, що є екологічним вихованням [5, с. 18]. Отже, приймаючи таке визначення за похідне, американські педагоги значне місце в екологічній освіті і вихованні відводять культурологічним аспектам, пов'язаним із різнобічним розвитком особистості.

До завдань формування екологічної культури, які важко визначити в процесі аналізу американської наукової літератури, можна віднести:

1. Засвоєння екологічних знань.
2. Оволодіння знаннями про функціонування екологічних систем (як створених людиною, так і природних) та їх вплив на людське життя.
3. Чітке розуміння наслідків людської діяльності в екологічній системі.
4. Спроможність зрозуміти і розрізнити різні екосистеми.
5. Усвідомлення управління екосистемами заради майбутнього.
6. Зростання зацікавленості як екологією, так і енвайронменталізмом.
7. Отримання задоволення від щоденного вирішення екологічних проблем і покращення навколишнього середовища.
8. Спроможність оцінити екологічну повсякденну інформацію і зайняти відповідну позицію.
9. Вміння відчувати і насолоджуватись красою природного світу.

Отже, і мета, і завдання формування екологічної культури майбутніх громадян США містять у собі надзвичайно важливі проблеми, пов'язані з докорінною зміною традиційно споживацької психології людини щодо природи та її ресурсів на морально відповідальну за наслідки природокористування, формування такого менталітету та ціннісних якостей особистості, які б сприяли подоланню екологічної кризи, гармонізації взаємин між людиною й довкіллям.

Література

1. Международное сотрудничество педагогов стран СЭВ по проблемам экологического образования и воспитания. – М. : АПН СССР, 1987. – 18 с.
2. Хриков Є. М. Регіональні історико-педагогічні дослідження : спрямованість, значення, методологічні засади / Є. М. Хриков // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – 2006. – № 19 (114). – С. 11–16.
3. Червонецкий В. В. Экологическое образование в школах развитых стран мира / В. В. Червонецкий. – М. : Экология и образование, 1992. – 95 с.
4. Perelman L. J. The Global Mind : Beyond the limits to growth / L. J. Perelman. – New York : Mason/Charter, 1976. – 299 p.
5. Trant A. An Introduction to Environmental Education in European Community / A. Trant // Journal of Outdoor Education. – 1986. – Vol. 58, № 4. – P. 16–29.

ЗАЯВКА
 учасника I Всеукраїнської науково-
 практичної конференції з міжнародною
 участю
**«Сучасна іншомовна освіта України
 та зарубіжжя: стан, виклики і
 перспективи»**

Прізвище	Бойко		
Ім'я	Яків		
По-батькові	Анатолійович		
Науковий ступінь, вчене звання	кандидат пед. наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання		
Посада			
Місце роботи	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини		
Назва тексту публікації	Мета та завдання формування екологічної культури на думку педагогів США		
Секція, в рамках якої планується доповідь	Теоретико-методологічні засади розвитку іншомовної освіти у структурі середньої та вищої школи.		
Варіант участі: (поставте позначку «+») ☐	Заочна участь	з публікацією тез доповіді у збірнику матеріалів конференції	+
	Особиста участь	з публікацією тез доповіді у збірнику матеріалів конференції	
Необхідні технічні засоби			
Потреба у гуртожитку / готелі (необхідне підкреслити)			
Телефон, факс	0973894719		
Електронна адреса	yakivboyko@meta.ua		
Адреса та номер відділення Нової Пошти для розсилки збірника матеріалів	м. Умань, Відділення №2 вул. Велика Фонтанна (ран. Паризької Комуни), 36		